

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра маркетингу, інновацій та регіонального розвитку

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

Р.Р. Білоскурський

«25» жовтня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

РЕГІОНАЛЬНІ РИНКИ

(назва навчальної дисципліни)

Вибіркова

(вказати: обов'язкова / вибіркова)

Освітньо-наукова програма

Економіка

(назва програми)

Спеціальність

051 Економіка

(вказати: код, назва)

Галузь знань

05 Соціальні та поведінкові науки

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти

третій (освітньо-науковий)

(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання

українська

(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2023 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Регіональні ринки» складена відповідно до освітньо-наукової програми «Економіка» спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», останнє затвердження: наказ ректора Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича від 20 вересня 2023 р. № 349.

Розробник:

Кифяк О.В., доцент кафедри маркетингу, інновацій та регіонального розвитку, доктор економічних наук, доцент

Погоджено з гарантом освітньо-наукової програми «Економіка» і затверджено на засіданні кафедри маркетингу, інновацій та регіонального розвитку

Протокол № «3» від «26» вересня 2023 року

Завідувач кафедри

/І.М. Буднікевич/

Схвалено методичною радою економічного факультету

Протокол № «2» від «25» жовтня 2023 року

Голова методичної ради економічного факультету

/Р.І. Грешко/

1. Мета навчальної дисципліни «Регіональні ринки» - сформувати у здобувачів економічний світогляд та фахове мислення на основі поглибленого вивчення основ, закономірностей та специфіки функціонування та розвитку регіональних ринків товарів і послуг, формування прикладних вмінь та навичок, необхідних для аналізу та діагностування регіональних ринків для прийняття ефективних управлінських рішень. Теоретико-методологічною базою для вивчення навчальної дисципліни є дисципліни «Актуальні проблеми економіки», «Інноваційна економіка», «Методи і моделі прийняття рішень».

2. Результати навчання:

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки докторів філософії в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки 051 Економіка (ОНП: «Економіка») вивчення дисципліни сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Загальні та фахові компетентності

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей.

СК05. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з врахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

СКО8*. Здатність виявляти, враховувати і прогнозувати ключові тренди соціально-економічного, екологічного та галузевого розвитку в умовах визначеності та невизначеності.

Програмні результати навчання

РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку.

РН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.

РН03. Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках.

РН08. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1-й	2	3	90	10	20	-	-	60	-	залік
Заочна	1-й	2	3	90	4	4	-	-	82	-	залік

Назви змістових модулів і тем	Кількість кредитів/годин 3/90												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					с.р.
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Предмет і методи аналізу регіональних ринків <i>1. Регіональна економіка та її суть і просторова організація. 2. Регіональні ринки як складова регіонального господарського комплексу. 3. Методи аналізу регіональних ринків.</i>	9	1	2			6	9	0,5	0,5				8
Тема 2. Дослідження поведінки фірм-виробників на регіональних ринках <i>1. Види регіональних ринків та їх організація. 2. Специфіка діяльності фірм-виробників на регіональних ринках. 3. Напрямки і методи дослідження поведінки фірм-виробників.</i>	9	1	2			6	9	0,5	0,5				8
Тема 3. Аналіз конкурентного середовища та бар'єрів входження на ринок. <i>1. Особливості ринкової конкуренції на регіональних ринках. 2. Методи аналізу</i>	9	1	2			6	9	0,5	0,5				8

<i>конкурентного середовища</i> <i>3. Аналіз бар'єрів входження</i> <i>на регіональні ринки</i>												
Тема 4. Державне регулювання регіональних ринків <i>1. Суть державного регулювання регіональних ринків.</i> <i>2. Завдання державного регулювання регіональних ринків</i> <i>3. Основні принципи регулювання регіональних ринків.</i>	9	1	2			6	8	-	-			8
Тема 5. Іноземний досвід розвитку регіональних ринків <i>1. Реформування регіональних ринків.</i> <i>2. Економічні методи регулювання регіональних ринків.</i> <i>3. Організаційні аспекти регулювання регіональних ринків.</i>	9	1	2			6	9	0,5	0,5			8
Разом за ЗМ1	45	5	10			30	44	2	2			40
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 2.											
Тема 6. Аналіз регіонального ринку туристичних послуг <i>1. Структура регіонального ринку туристичних послуг</i> <i>2. Показники розвитку ринку туристичних послуг.</i> <i>3. Напрями і методи аналізу регіонального ринку туристичних послуг.</i>	9	1	2			6	9	0,5	0,5			8
Тема 7. Аналіз регіонального ринку інформаційних технологій <i>1. Структура регіонального ринку інформаційних технологій</i> <i>2. Конкурентоспроможність підприємств на ринку інформаційних технологій</i> <i>3. Основні показники ефективності ринку інформаційних технологій</i>	9	1	2			6	9	0,5	0,5			8
Тема 8. Аналіз регіонального ринку агропромислової продукції <i>1. Оцінка стану та перспектив розвитку ринку</i>	9	1	2			6	9	0,5	0,5			8

агропромислової продукції 2. Аналіз показників виробництва агропродукції 3. Методичні підходи до оцінки розвитку регіонального ринку агропромислової продукції.												
Тема 9. Аналіз регіонального ринку ділових та фінансових послуг 1. Структура регіонального ринку ділових та фінансових послуг. 2. Основні підходи до аналізу регіонального ринку ділових та фінансових послуг 3. Актуальні проблеми розвитку ринку ділових та фінансових послуг.	9	1	2			6	10	-	-			10
Тема 10. Аналіз регіонального ринку нерухомості 1. Структура ринку нерухомості. 2. Аналіз первинного та вторинного ринку нерухомості в розрізі регіонів. 2. Сучасні тенденції регіонального ринку нерухомості.	9	1	2			6	9	0,5	0,5			8
Разом за ЗМ 2	45	5	10			30	46	2	2			42
Усього годин	90	10	20			60	90	4	4			82

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

3.3. Тематика практичних занять

№	Назва теми (завдання)	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
Тема 1	Предмет і методи аналізу регіональних ринків 1. Регіональна економіка та її суть і просторова організація. 2. Регіональні ринки як складова регіонального господарського комплексу. 3. Методи аналізу регіональних ринків.	2	0,5
Тема 2	Дослідження поведінки фірм-виробників на регіональних ринках 1. Види регіональних ринків та їх організація. 2. Специфіка діяльності фірм-виробників на регіональних ринках. 3. Напрямки і методи дослідження поведінки фірм-виробників.	2	0,5
Тема 3	Аналіз конкурентного середовища та бар'єрів входження на ринок 1. Особливості ринкової конкуренції на регіональних ринках. 2. Методи аналізу конкурентного середовища 3. Аналіз бар'єрів входження на регіональні ринки	2	0,5

Тема 4	Державне регулювання регіональних ринків 1. Суть державного регулювання регіональних ринків. 2. Завдання державного регулювання регіональних ринків 3. Основні принципи регулювання регіональних ринків.	2	-
Тема 5	Іноземний досвід розвитку регіональних ринків 1. Реформування регіональних ринків. 2. Економічні методи регулювання регіональних ринків. 3. Організаційні аспекти регулювання регіональних ринків.	2	0,5
Тема 6	Аналіз регіонального ринку туристичних послуг 1. Структура регіонального ринку туристичних послуг 2. Показники розвитку ринку туристичних послуг. 3. Напрями і методи аналізу регіонального ринку туристичних послуг.	2	0,5
Тема 7	Аналіз регіонального ринку інформаційних технологій 1. Структура регіонального ринку інформаційних технологій 2. Конкурентоспроможність підприємств на ринку інформаційних технологій 3. Основні показники ефективності ринку інформаційних технологій	2	0,5
Тема 8	Аналіз регіонального ринку агропромислової продукції 1. Оцінка стану та перспектив розвитку ринку агропромислової продукції 2. Аналіз показників виробництва агропродукції 3. Методичні підходи до оцінки розвитку регіонального ринку агропромислової продукції.	2	0,5
Тема 9	Аналіз регіонального ринку ділових та фінансових послуг 1. Структура регіонального ринку ділових та фінансових послуг. 2. Основні підходи до аналізу регіонального ринку ділових та фінансових послуг 3. Актуальні проблеми розвитку ринку ділових та фінансових послуг.	2	-
Тема 10	Аналіз регіонального ринку нерухомості 1. Структура ринку нерухомості. 2. Аналіз первинного та вторинного ринку нерухомості в розрізі регіонів. 2. Сучасні тенденції регіонального ринку нерухомості.	2	0,5

3.4. Самостійна робота здобувачів (ІНДЗ)

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Регіональні ринки» спрямована на засвоєння, узагальнення і закріплення знань та включає такі види робіт як опрацювання лекційного матеріалу, рекомендованої літератури та інформаційних ресурсів, підготовку до практичних занять, підготовку питань, які виносились на самостійне вивчення, створення презентацій завдань до відповідних тем дисципліни.

№	Назва теми	Кількість балів
1	Тема 1. Предмет і методи аналізу регіональних ринків 1. Охарактеризуйте еволюцію методологічних підходів до аналізу регіональних ринків. 2. Сформулюйте класифікацію регіональних ринків.	3
2	Тема 2. Дослідження поведінки фірм-виробників на регіональних ринках.	3

	1. Сформуйте класифікацію видів економічної діяльності у відповідності до регіональних особливостей. 2. Визначте та узагальніть показники ринкової концентрації. 3. Визначте суть монопольної влади фірми на ринку: шляхи набуття та утримання.	
3	Тема 3. Аналіз конкурентного середовища та бар'єрів входження на ринок. 1. Визначте основні ознаки конкурентного середовища. 2. Проаналізуйте особливості конкурентних бар'єрів для різних регіональних ринків. 3. Визначте нестратегічні та стратегічні бар'єри входження фірм на ринки.	3
4	Тема 4. Державне регулювання регіональних ринків. 1. Наведіть характеристику основних імперативів державного регулювання регіональної економіки. 2. Визначте показники, що характеризують економічний розвиток регіону. 3. Визначте основні етапи формування законодавчої бази України відносно регіональної політики	3
5	Тема 5. Іноземний досвід розвитку регіональних ринків. 1. Охарактеризуйте особливості регіональної політики в країнах ЄС. 2. Наведіть приклади ефективних економічних інструментів розвитку регіональних ринків товарів і послуг на основі іноземного досвіду.	3
6	Тема 6. Аналіз регіонального ринку туристичних послуг. 1. Здійсніть аналіз результатів функціонування сфери туристичних послуг регіону 2. Запропонуйте інструменти стимулювання розвитку туризму в регіоні	3
7	Тема 7. Аналіз регіонального ринку інформаційних технологій. 1. Здійсніть аналіз ринку інформаційних технологій регіону 2. Визначте інструменти стимулювання розвитку ринку інформаційних технологій	3
8	Тема 8. Аналіз регіонального ринку агропромислової продукції. 1. Підготуйте презентацію на тему: «Регіональний продукт як складова іміджу регіону» 2. Проаналізуйте аграрний ринок регіону та його внесок у структуру національного ринку	3
9	Тема 9. Аналіз регіонального ринку ділових та фінансових послуг 1. Здійсніть аналіз ринку ділових та фінансових послуг регіону 2. Запропонуйте важелі та інструменти стимулювання розвитку ділової активності в регіоні	3
10	Тема 10. Аналіз регіонального ринку нерухомості 1. Проаналізуйте регіональний ринок нерухомості 2. Визначте спільні та відмінні характеристики регіональних ринків нерухомості (за вказівкою викладача або на власний розсуд)	3

4. Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Для досягнення освітньої мети та прогнозованих програмних результатів використовуються основні традиційні та інтерактивні методи навчання, новітні технології.

Методи навчання:

- словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо).
- практичні методи (практичні роботи).
- наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо).
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами.
- комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебіари і т.п.).
- самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни.

5. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

5.1. Критерієм підсумкового оцінювання є досягнення здобувачем мінімальних порогових рівнів оцінок (балів) за кожним передбаченим результатом навчання.

Кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати під час навчальних занять за кожну тему (опитування, тестування, розв'язання задач, виконання індивідуальних завдань), виконання завдань для самостійної роботи є різною (дивись таблицю та Moodle). Загальна (максимальна) кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить **100** балів, з яких **60** балів здобувач набирає при поточних видах контролю і **40** балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

У випадку отримання менше 50 балів за результатами поточного та підсумкового контролю, здобувач вищої освіти обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 35 балів, він не допускається до підсумкового контролю.

Критеріями оцінювання є:

- при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної, додаткової літератури та інших (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;
- при виконанні письмових (презентацій) завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, використання літературних джерел, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання тем відбувається з дозволу аспірантури за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференціях).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують всі завдання, які передбачені. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

5.2. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
зараховано	A (90-100)	відмінно
зараховано	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
зараховано	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
незараховано	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

5.3. Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи (тематичні).
- тестові завдання, опитування, індивідуальні завдання.
- аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті.
- презентації результатів виконання завдань.
- інші види індивідуальних та групових завдань.

6. Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю є усні та письмові (тестування, презентації тощо) відповіді здобувача.

Проведення підсумкового контролю здійснюється у формі *заліку* і в терміни, передбачені графіком навчального процесу. Залік проводиться у формі комп'ютерного тестування за теоретичним та практичним матеріалом курсу.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)										Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40	100
6	5	6	7	6	5	6	7	6	6		

7. Рекомендована література

Основна література

- Гривківська О., Красноручий О. (2023). Регіональні ринки продукції птахівництва в умовах дисбалансу між виробництвом і споживанням. *Modeling the development of the economic systems*, (3), 45–51. <https://doi.org/10.31891/mdes/2023-9-6>.
- Економіка галузевих ринків: Навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності «051 Економіки», освітніх програм «Економіка та економічна політика», «Економіка та право», «Економіка підприємства» / Упорядники: Ігнатюк А.І., Колоша В.В., Коваленко О.Я.К., 2018. 44 с.

3. Зінченко, О. А. (2022). Розробка нових підходів до діагностики інформаційної прозорості регіонального ринку. *Економічні горизонти*, (3-4(18)), 14–26. [https://doi.org/10.31499/2616-5236.3-4\(18\).2021.247305](https://doi.org/10.31499/2616-5236.3-4(18).2021.247305)
4. Ігнатюк А.І. Економіка галузових ринків: навчальний посібник К. : ВПЦ «Київський університет», 2015. 448 с.
5. Красневич, О., Павлов, К., & Ющак, А. (2023). Теоретичні аспекти дослідження ринку житлової нерухомості України під час воєнної економіки. *Економіка та суспільство*, (48). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-48-34>
6. Пак Н. Т. Регіональна економіка: навч. посібн. / Н. Пак. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. 326 с.
7. Павлова, Л. О. (2019). Регіональні особливості становлення та розвитку ринку праці в Україні. *Економічний простір*, (147), 115-127.
8. Савченко В. Ф. Регіональна економіка: Навчальний посібник / Савченко В.Ф. К.: Кондор, 2012. 339 с.
9. Савченко Т. В. (2022). Особливості та напрямки дослідження регіональних ринків продукції птахівництва. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, (5). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-5-05-01>.
10. Управління у сфері економічної конкуренції: Навчальний посібник у 2 томах. / В.Д. Лагутін, А.Г. Герасименко, Л.С. Головка та ін.; За ред. А.Г. Герасименко. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015.

Допоміжна література

1. Богославська А. В., Кваша О. С. Регіональна економіка: Навчальний посібник. Миколаїв, 2017. 300 с.
2. Вашків О. Економіка галузових ринків. Опорні конспекти лекцій. Тернопільський національний економічний університет. Тернопіль. 2017. URL : <https://ek-azbuka.wixsite.com/tneu/blank-j2vcb>.
3. Давимука С. А., Куйбіда В. С., Федулова Л. І. Тенденції розвитку нової регіональної політики ЄС. *Регіональна економіка*. 2019. №. 1. С. 76–87.
4. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#n11>.
5. Дудкіна О.П. Регіональне управління : навч. посібник. Тернопіль: Вид-во «Астон», 2013. 206 с.
6. Мельник А.Ф., Васіна А.Ю., Дудкіна О.П. Державне і регіональне управління: навч. метод. комплекс. Тернопіль: ТНЕУ. 2020. 286 с.
7. Дмитрієв І.А. Регіональна економіка: навчальний посібник для практичних занять і самостійної роботи студентів закладів вищої освіти / І.А. Дмитрієв, І.Ю. Шевченко. Х.: ФОП Бровін О.В., 2018. 284 с.
8. Журавель В. В. Регіональна економіка: Підручник [В. В. Журавель, О. В. Поспелов, Г. П. Рекун, В. Б. Родченко]; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х. : ХНАМГ, 2011. 271 с.
9. Лишиленко В. І. Регіональна економіка. Підручник для студ. вищ. навч. закл. К.: Центр учбової літератури, 2009. 384 с.
10. Регіональне управління : підручник / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, В. М. Вакуленка, М. К. Орлатого. К. : НАДУ, 2014. 512 с.

8. Інформаційні ресурси

1. <http://www.academy.gov.ua> – Національна академія державного управління при Президентові України.
2. <http://www.rada.kiev.ua> – Офіційний сайт Верховної Ради України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://www.ccu.gov.ua> – Конституційний Суд України.
5. <http://www.scourt.gov.ua> – Верховний Суд України.
6. <http://www.vru.gov.ua> – Вища Рада Юстиції України.
7. <http://www.rainbow.gov.ua> – Рада національної безпеки та оборони України.
8. [http://www. https://bukoda.gov.ua/](http://www.bukoda.gov.ua) – Офіційний сайт Чернівецької обласної державної адміністрації.
9. [www. https://city.cv.ua/](https://city.cv.ua/) – Офіційний сайт Чернівецької міської Ради
10. <http://www.ukrstat.gov.ua/> - Державна служба статистики України.
11. <http://www.nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.